

**PROTOKÓŁ
z kontroli kompleksowej
Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku**

Kontrola kompleksowa Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku, ujęta w planie kontroli Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie na 2022 r., została przeprowadzona w dniach 14 - 18 lutego i 21-25 lutego 2022 r. w trybie zdalnym, tj. bez osobistej obecności kontrolerów, z wykorzystaniem narzędzi informatycznych do zgromadzenia materiału dowodowego, w celu ustalenia stanu faktycznego, a następnie dokonania oceny działalności jednostki kontrolowanej, a także sformułowania ewentualnych zaleceń pokontrolnych.

Kontrolę przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, Oddziału Nadzoru i Kontroli w Pomocy Społecznej, w składzie:

- 1) Iwona Czyż - główny specjalista, kierująca zespołem inspektorów,
- 2) Joanna Żuk-Czyżewska - główny specjalista,
- 3) Ewa Kolanowska – główny specjalista

na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko - Mazurskiego Nr FK-IV.0030.63.2022 z dnia 10 lutego 2022 r.

Kontrolujący złożyli oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających ich wyłączenie z udziału w czynnościach kontrolnych.

dowód: akta kontroli poz. 1 -2

Rozpoczęcie kontroli nastąpiło podczas wideokonferencji, w trakcie której okazano upoważnienie do kontroli oraz legitymacje służbowe kontrolerów.

Z wideokonferencji została sporządzona notatka i włączona do akt kontroli.

dowód: akta kontroli poz. 3

W okresie objętym kontrolą funkcję dyrektora kontrolowanej jednostki pełnił p. Roman Lewicki, natomiast zastępcy dyrektora – p. Grażyna Deranek.

Informacji i wyjaśnień w zakresie prowadzonej kontroli zdalnej, za pomocą dostępnych nośników elektronicznych, udzielała p. Grażyna Deranek.

Zakres kontroli:

Realizacja ustawowych zadań samorządu gminnego z zakresu pomocy społecznej oraz zgodność zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami.

Okres objęty kontrolą:

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2021 r. do 25 lutego 2022 r.

Akta przeprowadzonej kontroli dostępne są w systemie EZD pod nr sprawy PS-IV.431.1.5.2022.

Na podstawie ustaleń kontroli działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.

Wpis do rejestru kontroli:

Zespół inspektorów w dniu rozpoczęcia kontroli, podczas wideokonferencji, poprosił zastępcę dyrektora kontrolowanej jednostki o dokonanie wpisu dotyczącego przeprowadzenia kontroli do książki kontroli Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku. Wpisu dokonano pod pozycją 31/2022 (por. akta kontroli poz. 3).

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o następujący stan prawny:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.);
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. poz. 2285);
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. poz. 1818);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. poz. 936 ze zm.);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. poz.1960);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz.U. z 2020, poz. 249);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 kwietnia 2012 r. w sprawie specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny (Dz. U. poz. 486);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2018 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. poz. 1358);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. poz. 1296);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 734 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2017 r., poz. 1788);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz.U., poz. 893);

- Uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (M.P. poz. 1007);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie mieszkań chronionych (Dz. U. poz. 822);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego (Dz. U. Nr 218, poz. 1439);
- Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 374, ze zm.);
- Ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735 ze zm.),
- Program „Opieka 75+”.

W protokole użyto następujących skrótów:

- **Ustawa/ustawa o pomocy społecznej**, co oznacza: ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.),
- **Ustawa o realizowaniu usług społecznych/ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych**, co oznacza: ustawę z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. poz. 1818),
- **Kpa/Kodeks postępowania administracyjnego**, co oznacza: ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735 ze zm.),
- **CUS/Centrum/jednostka kontrolowana**, co oznacza: Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku przy ul. Dworcowej 8, 13-306 Kurzętnik,
- **Rozporządzenie w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych**, co oznacza: rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. poz. 936 ze zm.) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. poz.1960),
- **Rozporządzenie w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego**, co oznacza: rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2017 r., poz. 1788) oraz Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. poz. 893),
- **Rozporządzenie w sprawie mieszkań chronionych**, co oznacza: rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie mieszkań chronionych (Dz. U. poz. 822),
- **poprzednia kontrola**, co oznacza: kontrolę kompleksową Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku, przeprowadzoną przez zespół inspektorów Wydziału Polityki

Spółecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w dniach: 20, 22-23 i 26.09.2016 r. w siedzibie jednostki kontrolowanej, tj. w Kurzętniku przy ul. Dworcowej 8, funkcjonującego w ww. okresie jako Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurzętniku,

- **system EZD**, co oznacza: system elektronicznego zarządzania dokumentacją, użytkowany w Warmińsko-Mazurskim Urzędzie Wojewódzkim w Olsztynie.

USTALENIA KONTROLI ORGANIZACJA REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE KURZĘTNIK

W okresie objętym kontrolą, od dnia 1 stycznia 2021 r., w Gminie Kurzętnik zadania z zakresu pomocy społecznej realizowało Centrum Usług Społecznych, utworzone na podstawie Uchwały Nr XIV/150/2020 Rady Gminy Kurzętnik z 24 czerwca 2020 r.

Centrum mieści się w dwukondygnacyjnym budynku przy ul. Dworcowej 8 w Kurzętniku. Jest to budynek z lat siedemdziesiątych po byłym Ośrodku Zdrowia. Obiekt nie jest przystosowany dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami – posiada bariery architektoniczne zarówno przed wejściem do budynku, jak i wewnątrz (schody), co utrudnia mniej sprawnym interesantom dostęp do pomieszczeń biurowych Ośrodka. Z informacji przedstawionej przez zastępcę dyrektora CUS wynika, że podejmowane były próby zniwelowania barier, jednak z uwagi na specyfikę budynku nie ma możliwości np. zainstalowania platformy. Niemniej, osoby niepełnosprawne uzyskują niezbędną pomoc pracowników CUS - w celu ułatwienia im dostępu przy schodach zainstalowany został dzwonek i zaalarmowani pracownicy wychodzą do interesantów.

W budynku znajduje się 10 pomieszczeń biurowych, z czego 2 zajmują pracownicy socjalni. Pomieszczenia przeznaczone na potrzeby pracowników socjalnych umożliwiają prawidłową realizację zadań, wyposażone są w niezbędny sprzęt biurowy i techniczny. Pracownicy socjalni oraz opiekunowie do rejonów opiekuńczych docierają własnymi samochodami, na które otrzymują ryczałt.

Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku funkcjonuje w następujących godzinach:

- 7.00-15.00 - osoby świadczące usługi opiekuńcze, sprzątaczk i pracownik gospodarczy,
 - 7.30 – 15.30 - pracownicy socjalni i wszyscy pracownicy administracji,
 - 10.00-18.00 - instruktorzy do spraw kulturalno-oświatowych,
- Asystenci rodziny pracują w systemie zadaniowym.

dowód: akta kontroli poz. 4-5

Cele, zadania i organizację działania CUS określają:

- Statut Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku,
- Regulamin Organizacyjny Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku.

Na podstawie analizy Regulaminu Organizacyjnego Centrum stwierdzono, że *Schemat Organizacyjny CUS Kurzętnik* stanowiący załącznik nr 1 do Regulaminu nie jest zgodny z § 6 ust. 1 Regulaminu, w którym wymienione zostały komórki organizacyjne CUS (w schemacie nie ujęto m.in. Zespołu do Spraw Wspierania Rodziny i Dziecka).

Ponadto, w § 12 Regulaminu, w którym wymienione zostały zadania Zespołu do Spraw Realizacji Zadań z Zakresu Pomocy Społecznej ujęto: *Prowadzenie Asysty Rodzinnej wobec rodzin wymagających wsparcia zgodnie z założeniami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”*. Powyższe zadanie, wynikające

z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447) powinno być przypisane do zadań Zespołu do Spraw Wspierania Rodziny i Dziecka ujętego w § 13 Regulaminu CUS, zgodnie z którym Zespół ten realizuje zadania w zakresie wsparcia rodziny m.in. poprzez *pracę z rodziną i poszczególnymi jej członkami* (por. akta kontroli poz.4).

W związku z powyższym, należy zaktualizować Regulamin Centrum.

W toku kontroli ustalono, że Zastępca Dyrektora CUS – p. Grażyna Deranek posiadała upoważnienie Wójta do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy, wydane Zarządzeniem Wójta Gminy Kurzętnik Nr 21/2021 z 4 stycznia 2021 r. na podstawie art. 110 ust. 7 ustawy o pomocy społecznej (por. akta kontroli po.4).

Zgodnie z art. 110 ust. 7 ustawy o pomocy społecznej: *Wójt (burmistrz, prezydent miasta) udziela kierownikowi ośrodka pomocy społecznej upoważnienia do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy, z zastrzeżeniem ust. 8a*.

Natomiast w myśl art. 110 ust. 8a ww. ustawy: *W przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych albo przekazania przez gminę do centrum usług społecznych prowadzenia określonych spraw indywidualnych z zakresu pomocy społecznej, wójt (burmistrz, prezydent miasta) udziela upoważnienia do wydawania decyzji administracyjnych w sprawach należących do właściwości gminy na zasadach określonych w art. 26 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych*.

Mając na uwadze powyższe, upoważnienie Wójta Gminy Kurzętnik dla Zastępcy Dyrektora Centrum (będącego także zgodnie z Regulaminem CUS organizatorem pomocy społecznej) wydane zostało z powołaniem niewłaściwych przepisów prawa - powinno być udzielone na podstawie art. 110 ust. 8a ustawy o pomocy społecznej w związku z art. 26 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. poz. 1818).

Ustalono ponadto, że upoważnienie do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej posiadała także kierownik Zespołu do Spraw Wspierania Rodziny i Dziecka CUS, p. Marzena Szałkowska. Upoważnienie dla ww. pracownika

Centrum udzielone zostało przez Wójta Gminy Kurzętnik Zarządzeniem nr 22/2021 z 4 stycznia 2021 r. także na podstawie art. 110 ust. 7 ustawy o pomocy społecznej, a więc z powołaniem niewłaściwych przepisów prawa (por. akta kontroli poz. 4).

Powyższe upoważnienie powinno być udzielone na podstawie art. 110 ust. 8a ustawy o pomocy społecznej w związku z art. 26 ust. 4 pkt 1 ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Powyższa nieprawidłowość skutkowałą naruszeniem przepisów prawa.

Kadra Centrum Usług Społecznych

Ustalono, że według stanu na dzień 14 lutego 2022 r. w Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku na podstawie umowy o pracę zatrudnionych było łącznie 28 osób, w ramach 27 i 4/5 etatu.

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowało łącznie 14 osób, w ramach 14 etatów tj.: zastępca dyrektora, kierownik Zespołu do spraw Wspierania Rodziny i Dziecka – zastępowała w czasie nieobecności zastępcę dyrektora CUS, 1 specjalista pracy socjalnej, 4 starszych pracowników socjalnych oraz 7 osób zatrudnionych na stanowisku opiekunów specjalistycznych wykonujących usługi u osób z zaburzeniami psychicznymi (w tym 2 pielęgniarki, 4 opiekunów medycznych, 1 opiekunka) - *por. akta kontroli poz. 5.*

Kwalifikacje zawodowe pracowników realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej

Ustalono, że od daty poprzedniej kontroli kompleksowej, w CUS w Kurzętniku zaszły zmiany w zakresie zatrudnienia. Zatrudniono głównego specjalistę pracy socjalnej, natomiast 3 pracowników socjalnych zmieniło stanowiska pracy na starszych pracowników socjalnych.

Analizie poddano akta osobowe ww. pracowników. Ustalono, że kwalifikacje zawodowe pracowników były zgodne z przepisami ustawy o pomocy społecznej oraz z rozporządzeniem w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych.

Ponadto w toku kontroli ustalono, że od poprzedniej kontroli nastąpiła zmiana na stanowisku dyrektora jednostki. W wyniku przekształcenia jednostki w Centrum Usług Społecznych z dniem 1 stycznia 2021 r. na stanowisko pełniącego obowiązki dyrektora Centrum Wójt Gminy Kurzętnik powołał p. Romana Lewickiego. Natomiast z dniem 1 stycznia 2022 r. p. Lewicki objął obowiązki dyrektora CUS zgodnie z Zarządzeniem nr 177/2021 z 31 grudnia 2021 r. Wójta Gminy Kurzętnik. Stwierdzono, że p. Roman Lewicki w okresie pełnienia obowiązków dyrektora Centrum nie spełniał wymagań kwalifikacyjnych określonych w art. 25 ust. 2 ustawy z 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U, poz. 1818), przewidzianych dla osób kierujących ww. jednostkami, tj. nie posiadał specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej lub tytułu specjalisty w dziedzinie zdrowia publicznego, lub studiów podyplomowych w zakresie organizacji lub zarządzania w ochronie zdrowia oraz nie ukończył szkolenia z zakresu zarządzania i

organizacji usług społecznych. Z dniem powołania na stanowisko dyrektora CUS ww. spełniał wymagania kwalifikacyjne.

Należy zaznaczyć, że osoba pełniąca obowiązki dyrektora CUS również musi spełniać kwalifikacje określone w ustawie o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Wymóg ten powinien być spełniony w momencie powierzania jej obowiązków dyrektora Centrum.

Kwalifikacje zastępcy dyrektora CUS, p. Grażyny Deranek, będącej w poprzednich latach dyrektorem GOPS w Kurzętniku, analizowane były w toku kontroli kompleksowej Ośrodka, przeprowadzonej w dniach: 20, 22-23 i 26 września 2016 r. przez zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie. W wyniku przeprowadzonej wówczas analizy, nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości w zakresie kwalifikacji.

dowód: akta kontroli poz. 6-8 i por. akta kontroli poz.5

W toku kontroli ustalono również, iż specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczyło 7 osób, zatrudnionych na podstawie umów o pracę, w tym 2 osoby zatrudnione po ostatniej kontroli.

Stwierdzono, że ww. osoby spełniały wymogi kwalifikacyjne, niezbędne do zatrudnienia na wskazanym stanowisku pracy, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (*por. akta kontroli poz. 5-8*).

W toku kontroli ustalono, że na podstawie art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej, pracownicy socjalni, którzy świadczyli pracę w rejonach opiekuńczych otrzymywali dodatek do wynagrodzenia w kwocie 250 zł miesięcznie, natomiast od 30 maja 2021 r. w kwocie 400 zł miesięcznie. Dodatek dla pracowników socjalnych nie był wliczany do wynagrodzenia zasadniczego (*por. akta kontroli poz.5*).

Dokształcanie i doskonalenie zawodowe kadry centrum usług społecznych

W toku kontroli stwierdzono, że kadra CUS w Kurzętniku, realizująca zadania z zakresu pomocy społecznej, uczestniczyła w 2021 r. w szkoleniach z zakresu pomocy społecznej; szkoleniach dot. rozdzielenia pracy socjalnej od postępowania administracyjnego oraz przepisów dotyczących centrów usług społecznych. Ponadto, 3 opiekunów specjalistycznych uczestniczyło w szkoleniach z zakresu treningu umiejętności społecznych. Natomiast dyrektor CUS uczestniczył w szkoleniu specjalizacyjnym z zakresu zarządzania i organizacji usług społecznych oraz ukończył specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Ustalono, że w 2022 r. do dnia kontroli kadra CUS, realizująca zadania z zakresu pomocy społecznej, nie uczestniczyła w szkoleniach (*por. akta kontroli poz. 5*).

Wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych

W dacie kontroli liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w CUS była zgodna z wymogiem art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej, który obliguje do zatrudnienia w centrum usług społecznych pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców. Spełniony został również wymóg wynikający z art. 110 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym centrum usług społecznych nie może zatrudniać mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Według stanu na dzień 14 lutego 2021 r. zadania z pomocy społecznej realizowało 5 pracowników socjalnych zatrudnionych w ramach 5 etatów. Wobec powyższego wyliczono, że na jeden etat pracownika socjalnego przypadało nie więcej niż 1804 mieszkańców (*por. akta kontroli poz.5*).

REALIZACJA USTAWOWYCH ZADAŃ GMINY KURZĘTNIK Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ

W toku kontroli dokonano oceny realizacji przez CUS w Kurzętniku obowiązku przedkładania Radzie Gminy sprawozdania z działalności Centrum oraz wykazu potrzeb z zakresu pomocy społecznej, wynikającego z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej oraz przedkładania zgodnie z art. 16a ustawy o pomocy społecznej oceny zasobów pomocy społecznej. Zespołowi inspektorów okazano ww. dokumenty oraz potwierdzenie przedłożenia ich Radzie Gminy w Kurzętniku (*por. akta kontroli str. 4-5*).

Nieprawidłowości w powyższym zakresie nie stwierdzono.

Stan realizacji zadań określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej ustalono w toku kontroli na podstawie przedłożonej zespołowi inspektorów dokumentacji oraz w oparciu o sporządzone informacje, podpisane przez Zastępcę Dyrektora Centrum Usług Społecznych.

Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym - art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej

Stwierdzono, że Gmina Kurzętnik w okresie objętym kontrolą:

- realizowała zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym, wynikające z art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, pkt: 1, 2, 4, 5, 6, 10, 11, 14, 16, 16a, 17, 18, 19;
- ze względu na brak potrzeb (CUS nie stwierdził potrzeb i nie wpłynęły wnioski), nie realizowała zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, wynikających z art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, pkt: 7, 8, 9, 12 i 15;
- częściowo realizowała zadania, o których mowa:
 - w art. 17 ust. 1 pkt 3 (tzn. zadanie w zakresie udzielania schronienia realizowała wyłącznie w formie zapewnienia miejsc w schronisku, na podstawie zawartych umów);

Stwierdzono, że gmina realizowała również zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym – art. 17 ust. 1a ustawy o pomocy społecznej.

W okresie objętym kontrolą gmina nie realizowała zadania własnego obligatoryjnego, wynikającego z art. 17 ust. 1 pkt 12, tj. nie prowadziła i nie zapewniała miejsc w mieszkaniach chronionych (*por. akta kontroli poz. 5*).

W toku kontroli ustalono, że w okresie objętym kontrolą Gmina Kurzętnik zawarła umowy z podmiotem niepublicznym (Brodnickim Centrum Caritas) w oparciu o przepisy ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2021 poz. 1129 ze zm.), na udzielenie schronienia dla osób bezdomnych z terenu gminy w schronisku.

dowód: akta kontroli poz. 12

Z przedłożonych przez zastępcę dyrektora CUS informacji wynika, że gmina nie udzielała schronienia w formie noclegowni i ogrzewalni (*por. akta kontroli poz. 5*).

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej udzielanie schronienia należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Na podstawie art. 48a ust. 1 i ust. 4 ustawy, *udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Tymczasowe schronienie może być udzielone również w formie ogrzewalni (...)*.

Wypełnienie powyższego zapisu poprzez zabezpieczenie schronienia wyłącznie w formie podpisania porozumienia z organizacją pozarządową prowadzącą schronisko, w zakresie udzielania schronienia osobom bezdomnym, jest niewystarczające.

Należy wskazać, że zadaniem obowiązkowym gminy jest zapewnienie schronienia. Biorąc pod uwagę zamknięty katalog form poprzez które gmina udziela schronienia oraz wzajemne uzupełnianie się trzech form udzielania schronienia, każda gmina powinna realizować zadanie własne poprzez każdą z tych form schronienia, tj. noclegownię i schronisko dla osób bezdomnych a także ogrzewalnię, nie tylko w zakresie wynikającym z rozeznaczonych potrzeb występujących w danym momencie na terenie gminy, ale także biorąc pod uwagę potencjalne potrzeby, jakie mogą wystąpić w tym zakresie (np. w ogrzewalni, gdzie nie jest wymagane spełnianie warunku bezdomności).

Gmina w celu realizacji zadania może sama utworzyć schronisko, ogrzewalnię i noclegownię, zlecić realizację zadania innym podmiotom (art. 25 ustawy o pomocy społecznej), zawrzeć porozumienia administracyjno-prawne z innymi gminami, które prowadzą lub zlecają prowadzenie ww. jednostek lub też wykupić usługi (stosując ustawę o zamówieniach publicznych).

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków powyższej nieprawidłowości.

Dokonując analizy umów, zawartych w okresie kontroli z Brodnickim Centrum Caritas na świadczenie usług schronienia, stwierdzono, że w umowach zawartych na 2022 r. (nr ZAO.272.02.2021 z dnia 27.12.2021 r. oraz ZAO.272.03.2021 z dnia 27.12.2021 r.) błędnie wskazano stroną umowy, tj. dyrektora Centrum Usług Społecznych (*por. akta kontroli str. 12*).

Jak wspomniano wyżej, zadanie związane z udzielaniem schronienia, zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, należy do zadań własnych gminy.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.) „Gmina w celu wykonywania zadań może (...) zawierać umowy z innymi podmiotami, w tym z organizacjami pozarządowymi”.

Powyższe oznacza, że stroną w umowach zawieranych z organizacjami pozarządowymi czy innymi podmiotami, na realizację zadań, jest gmina, którą na podstawie stosownego pełnomocnictwa, może reprezentować dyrektor centrum usług społecznych.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków powyższego uchybienia.

Jednocześnie ustalono, że Rada Gminy Kurzętnik podjęła Uchwałę Nr XV/155/20 z dnia 29 września 2020 r. w sprawie zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia będących schroniskami dla osób bezdomnych lub schroniskami dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi (*por. akta kontroli poz. 5*).

Stosownie do wymogu art. 50 ust. 6 ustawy o pomocy społecznej Rada Gminy Kurzętnik w drodze uchwały nr XVII/156/16 z dnia 19 lutego 2019 r. (zmienionej następnie uchwałą nr IX/98/19 z dnia 29 października 2019 r.) ustaliła szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od odpłatności i trybu ich pobierania (*por. akta kontroli poz. 4*).

Ustalono, że Gmina Kurzętnik nie prowadziła i nie zapewniała miejsc w mieszkaniu chronionym (*por. akta kontroli poz. 5*).

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej, prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Mieszkanie chronione na podstawie art. 53 ust. 2 ww. ustawy, jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. W myśl art. 53 ust. 3 ustawy, mieszkanie chronione może być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pożytku publicznego i w zależności od celu udzielania wsparcia prowadzone jest jako mieszkanie chronione treningowe lub mieszkanie chronione wspierane.

Mieszkanie chronione prowadzone na podstawie ustawy o pomocy społecznej musi spełniać minimalne standardy określone w rozporządzeniu w sprawie mieszkań chronionych.

Zapis ujęty w art. 25 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej umożliwia organom administracji rządowej i samorządowej zlecenie realizacji zadania z zakresu pomocy społecznej organizacjom pozarządowym, w drodze otwartego konkursu ofert. Innym sposobem jest możliwość powierzenia realizacji zadania z zakresu pomocy społecznej w trybie ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1129 ze zm.).

Ponadto na podstawie art. 74 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 ze zm.), *gminy mogą zawierać porozumienia międzygminne w sprawie powierzenia jednej z nich określonych przez nie zadań publicznych*.

Wskazana nieprawidłowość skutkowałą niezabezpieczeniem mieszkańcom gminy pomocy i wsparcia w ww. formie.

Odnosząc się do uchwał Rady Gminy Kurzętnik: nr XV/155/20 z dnia 29 września 2020 r. w sprawie zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia będących schroniskami dla osób bezdomnych lub schroniskami dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz nr IX/98/19 z dnia 29 października 2019 r. w sprawie zmiany uchwały nr XVII/156/16 z dnia 19 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od odpłatności i trybu ich pobierania (przywołanych wyżej w protokole), należy zwrócić uwagę, że Rada Gminy w sposób niewłaściwy określiła stawki odpłatności, tj. zamiast wskazania przedziałów procentowych, w jakich należy ustalić odpłatność, wskazywała konkretną wartość procentową, np.: osoby bezdomne korzystające z usług schroniska, osiągające dochód mieszczący się w granicach powyżej 100% do 150% odpowiedniego kryterium dochodowego, ustalonego zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, zobowiązane są do ponoszenia 35% odpłatności ustalonej na podstawie kosztu pobytu w schronisku. Taka sama zasada stosowana jest w uchwale dotyczącej odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (*por. akta kontroli poz. 4*).

Zgodnie z art. 97 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, „rada powiatu lub rada gminy w drodze uchwały ustala, w zakresie zadań własnych, szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych”.

Orzecznictwo sądów administracyjnych wskazuje, iż rada w zakresie ustalania szczegółowych zasad powinna określać wyłącznie granice (wskazać ramy jej ustalania), w ramach których opłata powinna zostać ustalona przez podmioty uprawnione. Granic tych nie stanowią konkretne stawki opłat (wyrażone również w procentach) uzależnione od wysokości dochodu (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 28 stycznia 2014 r., sygn. akt IV SA/Wr 629/13). Organ powinien działać ściśle w granicach tego upoważnienia, gdyż zgodnie z art. 97 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, opłatę za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych ustala podmiot kierujący w uzgodnieniu z osobą kierowaną, uwzględniając przyznany zakres usług.

Biorąc pod uwagę powyższe, udziela się stosownego instruktażu.

Ustalono, że w całym okresie podlegającym kontroli Centrum realizowało wieloletni rządowy program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania *Posiłek w szkole i w domu* na lata 2019-2023 (*por. akta kontroli poz. 5*).

W okresie objętym kontrolą Gmina, na podstawie umów zawartych z Wojewodą Warmińsko - Mazurskim, realizowała program „Opieka 75+” (*por. akta kontroli poz. 5*).

Pozostałe zadania własne gminy - art. 17 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

Ustalono, że Gmina Kurzętnik:

- realizowała zadania własne gminy, wynikające z art. 17 ust. 2 pkt 1, 4 i 5 ustawy o pomocy społecznej;
- nie realizowała zadań własnych gminy, o których mowa w art. 17 ust. 2 pkt 2 i 3 oraz 3a ustawy.

Zadania zlecone gminie – art. 18 ust.1 ustawy o pomocy społecznej

Ustalono, że Gmina Kurzętnik:

- realizowała zadanie zlecone gminie z zakresu administracji rządowej, o którym mowa w art. 18 ust. 1 pkt 3;
- nie realizowała zadań zleconych gminie z zakresu administracji rządowej, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 4, 5, 6, 7, 8 i 9 (*por. akta kontroli poz. 5*).

REALIZACJA JEDNOSTKOWYCH ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ NA RZECZ MIESZKAŃCÓW GMINY KURZĘTNIK

W celu dokonania oceny prawidłowości postępowania w sprawach przyznania świadczeń z pomocy społecznej wynikających z realizacji przez Centrum zadań określonych w art. 17 i 18 ustawy o pomocy społecznej oraz prowadzenia związanej z tym dokumentacji, dokonano analizy losowo wybranych spraw, które dotyczyły osób otrzymujących pomoc.

dowód: akta kontroli poz.6-26

W skontrolowanych sprawach, badaniem i analizą objęto:

1. rozpatrzenie sprawy w odniesieniu do przyjętego wniosku,
2. termin i sposób przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych,
3. zgodność postępowania prowadzonego przez centrum usług społecznych, gromadzenia materiału dowodowego oraz decyzji administracyjnych z przepisami ustawy o pomocy społecznej wraz z przepisami wykonawczymi, z Uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu *Posiłek w szkole i w domu* na lata 2019-2023, przepisami kodeksu postępowania administracyjnego w zakresie terminów administracyjnych, trybu załatwienia spraw oraz doręczenia decyzji,
4. realizację pracy socjalnej, w tym realizację kontraktów socjalnych.
Analiza dokumentacji dotyczącej przyznania pomocy w formie:
 - zasiłku stałego i opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne,
 - zasiłku okresowego,
 - zasiłku celowego,
 - specjalnego zasiłku celowego,
 - zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
 - świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz posiłków z wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”,

- skierowania i odpłatności w domu pomocy społecznej,
- skierowania do środowiskowego domu samopomocy,
- skierowania do Klubu „Senior+”,
- pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- skierowania i odpłatności za pobyt w schronisku dla bezdomnych,
- usług opiekuńczych
- specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi

wykazała zasadność przyznania pomocy w ww. formach.

W skontrolowanych sprawach stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Świadczenia pieniężne na zakup posiłku lub żywności w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”

- W 1 przypadku brak dokumentacji potwierdzającej sytuację zdrowotną, zawodową

- dotyczy decyzji PS.5022.3.309.2021.MM z dnia 16.07.2021 r.

W dniu 7.07.2021 r. strona zwróciła się z wnioskiem o przyznanie zasiłku celowego na żywność. W wyniku przeprowadzonego wywiadu środowiskowego w dniu 15.07.2021 r. pracownik socjalny ustalił, że strona zamieszkiwała i prowadziła wspólne gospodarstwo domowe z dorosłym synem. W trakcie wywiadu ustalono ponadto, że strona była osobą chorą przewlekle, natomiast syn był bierny zawodowo, nie figurował w urzędzie pracy. Do wniosku strona dołączyła potwierdzenie otrzymania emerytury. CUS nie wezwał strony do udokumentowania sytuacji zdrowotnej i zawodowej syna, jak również nie przyjął oświadczenia w tej sprawie.

Z wyjaśnienia CUS wynika, że „w teczce rodziny znajduje się zaświadczenie lekarskie potwierdzające schorzenia przewlekłe Pani (...) z dnia 12.12.2019 r. oraz z dnia 28.12.2021 r. W czasie pandemii Covid-19 kontakt z lekarzem był znacznie utrudniony i zagrażający zdrowiu Pani (...). Z tego powodu do wniosku z dnia 07.07.2021 r. (...) nie dołączyła zaświadczenia lekarskiego. W trakcie wywiadu środowiskowego z dnia 15.07.2021 r. Pani (...) złożyła pracownikowi socjalnemu oświadczenie ustne, co do swojej sytuacji zdrowotnej oraz braku zarejestrowania syna (...) w Urzędzie Pracy, co potwierdziła złożonym podpisem na dokumencie wywiadu środowiskowego oświadczając, że podane informacje są zgodne z prawdą” (por. akta kontroli poz. 9, 14-15, 19).

Stosownie do art. 107 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadza się u osób i rodzin korzystających lub ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej w celu ustalenia ich sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej (...).

Zgodnie z art. 107 ust. 5b i 5d ww. ustawy, sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustala się na podstawie dokumentów wskazanych w ust. 5b. Natomiast w myśl art. 107 ust. 5d ustawy, „w przypadku gdy okoliczności sprawy, mające wpływ na prawo do świadczeń, wymagają potwierdzenia innym oświadczeniem lub dokumentem niż

wymienionym w ust. 5b, można domagać się takiego oświadczenia lub dokumentu”.

Podkreślić należy, że Dyrektor CUS lub też pracownik socjalny może występować z wnioskami o udzielenie informacji na podstawie art. 105 ust. 1 ustawy jak również posiada uprawnienie do dokonywania weryfikacji klientów w SEPI lub też poprzez system dziedzinowy w Centralnym Systemie Informatycznym Zabezpieczenia Społecznego Emp@tia.

W myśl art. 7 i 77 §1 kodeksu postępowania administracyjnego „w toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego (...)” Organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy”.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków powyższej nieprawidłowości.

2. Pomoc rzeczowa w formie produktów żywnościowych z programu „Posiłek w szkole i w domu”

- W 3 przypadkach brak poinformowania strony o wszczęciu postępowania z urzędu

- dotyczy decyzji PS.5030.4.2021.WB z dnia 13.12.2021 r.

W dniu 9.12.2021 r. został przeprowadzony wywiad środowiskowy cz. IV. Pracownik socjalny Centrum nie uzupełnił cz. B wywiadu – *potrzeby i oczekiwania osoby lub rodziny zgłoszone podczas przeprowadzania wywiadu*. W dalszej części wywiadu pracownik socjalny zawniósł o przydzielenie stronie pomocy w formie paczki żywnościowej (pomoc rzeczowa) za 100zł. w miesiącu grudniu 2021 r. CUS decyzją nr PS.5030.4.2021.WB z dnia 13.12.2021 r. na podstawie art. 102 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej z urzędu przyznał stronie pomoc rzeczową w formie produktów żywnościowych o wartości 100 zł. w grudniu 2021 r.

Z analizy dokumentacji wynika, że strona nie została zawiadomiona pisemnie o wszczęciu postępowania z urzędu ws. przyznania ww. pomocy, zgodnie z art. 61 § 2 i 4 kpa (*por. akta kontroli poz. 7, 25*).

- dotyczy decyzji PS.5030.9.2021.AP z dnia 15.12.2021 r.

W dniu 13.12.2021 r. został przeprowadzony wywiad cz. IV. Pracownik socjalny Centrum w części B wywiadu – *potrzeby i oczekiwania osoby lub rodziny zgłoszone podczas przeprowadzania wywiadu* zawarł zapis, „Z urzędu w miesiącu grudniu br. z uwagi na trudną sytuację rodziny przyznano pomoc rzeczową w formie produktów spożywczych”. W dalszej części wywiadu pracownik socjalny zawniósł o przyznanie dwóch rodzajów świadczeń z programu „Posiłek w szkole i w domu”, tj. zasiłku celowego na dożywianie w wysokości 100zł. miesięcznie na okres od 01.11.2021 r. do 31.12.2021 r. oraz z urzędu pomoc rzeczową w formie produktów spożywczych o wartości 100 zł.

Decyzją PS.5030.9.2021.AP z dnia 15.12.2021 r. CUS z urzędu przyznał stronie pomoc w formie świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych o wartości 100 zł. jednorazowo w grudniu.

Z analizy dokumentacji wynika, że strona nie została zawiadomiona pisemnie o wszczęciu postępowania z urzędu ws. przyznania pomocy rzeczowej, zgodnie z art. 61 § 2 i 4 kpa (*por. akta kontroli poz. 7*).

- dotyczy decyzji PS.5030.14.2021.AO z dnia 16.12.2021

W dniu 6.12.2021 r. został przeprowadzony wywiad cz. IV. Pracownik socjalny Centrum w części B wywiadu – *potrzeby i oczekiwania osoby lub rodziny zgłoszone podczas przeprowadzania wywiadu zawarł zapis: „(...) wystąpiono o pomoc w formie paczki żywnościowej”*. Z dalszej części wywiadu wynika, że pracownik socjalny z urzędu zawniósł o przyznanie paczki żywnościowej o wartości 100 zł.

Decyzją PS.5030.14.2021.AO z dnia 16.12.2021 r. Centrum z urzędu przyznało stronie pomoc w formie świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych o wartości 100 zł. jednorazowo w grudniu 2021 r.

Z analizy dokumentacji wynika, że strona nie została zawiadomiona pisemnie o wszczęciu postępowania z urzędu ws. przyznania pomocy rzeczowej, zgodnie z art. 61 § 2 i 4 kpa (*por. akta kontroli poz. 7, 16, 17*).

Zgodnie z art. 102 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej „Pomoc społeczna może być udzielana z urzędu”. Stosownie do art. 61 § 2 i 4 kpa „organ administracji publicznej może ze względu na szczególnie ważny interes strony wszcząć z urzędu postępowanie także w sprawie, w której przepis prawa wymaga wniosku strony. Organ obowiązany jest uzyskać na to zgodę strony w toku postępowania, a w razie nieuzyskania zgody - postępowanie umorzyć. O wszczęciu postępowania z urzędu lub na żądanie jednej ze stron należy zawiadomić wszystkie osoby będące stronami w sprawie”.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków powyższych nieprawidłowości.

- W 1 przypadku nieprawidłowo ustalony dochód strony, wbrew art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej.

- dotyczy decyzji PS.5030.4.2021.WB z dnia 13.12.2021 r.

Ustalono, że przyznanie pomocy nastąpiło z urzędu. Pracownik socjalny ustalił dochód strony z listopada 2021 r. w wysokości 484,00 zł., na który składał się zasiłek rodzinny oraz alimenty. Z wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego 9.12.2021 r. w części C *diagnoza sytuacji osoby lub rodziny (...)* pracownik socjalny wskazał, że „rodzina obecnie jest objęta pomocą w formie zasiłku okresowego, nie wskazując jednak do kiedy był pobierany i w jakiej kwocie. Z analizy decyzji PS.5021.188.2021.WB z dnia 20.08.2021 r. przesłanej przez CUS wynika, że wnioskodawczyni w

okresie od 1.08.2021 r. do 31.12.2021 r. pobierała zasiłek okresowy w kwocie 286,00zł. miesięcznie. Ustalono, że zasiłek okresowy nie został uwzględniony przy ustalaniu dochodu rodziny, jak również nie załączono dokumentu potwierdzającego otrzymanie ww. dochodu (*por. akta kontroli str. 7, 25*).

Zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej „za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku (...)”.

Stosownie do art. art. 107 ust. 5b i 5d ww. ustawy, sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustala się na podstawie dokumentów wskazanych w ust. 5b. Natomiast w myśl art. 107 ust. 5d ustawy, „w przypadku gdy okoliczności sprawy, mające wpływ na prawo do świadczeń, wymagają potwierdzenia innym oświadczeniem lub dokumentem niż wymienionym w ust. 5b, można domagać się takiego oświadczenia lub dokumentu”

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków powyższej nieprawidłowości.

- W 3 przypadkach brak spójności pomiędzy podstawą prawną, a uzasadnieniem decyzji

- dotyczy decyzji:

PS.5030.14.2021.AO z dnia 16.12.2021 r.

PS.5030.9.2021.AP z dnia 15.12.2021 r

PS.5030.4.2021.WB z dnia 13.12.2021 r.

W podstawie prawnej decyzji, CUS powołuje się na Uchwałę Nr III/38/18 Rady Gminy Kurzętnik z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania

w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023. Ww. uchwała stanowi, że odstępuje się od żądania zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób i rodzin wymienionych w uchwale nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2014 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (...) jeżeli dochód osoby w rodzinie lub dochód rodziny nie przekracza 150% kryterium dochodowego (...). natomiast w uzasadnieniu ww. decyzji CUS nie wskazał wysokości 150% kryterium dochodowego.

W jednym przypadku (decyzja PS.5030.9.2021.AP z dnia 15.12.2021 r.) dochód rodziny przekracza ustawowe kryterium dochodowe.

Ponadto, w podstawie prawnej decyzji CUS wskazał, że pomoc przyznana jest z urzędu powołując się na art. 102 ust 2 ustawy, jednak w uzasadnieniu decyzji nie ma żadnej informacji na czyj wniosek udzielona została pomoc i na jakiej podstawie (*por. akta kontroli str. 7*).

W sentencji decyzji PS.5030.14.2021.AO z dnia 16.12.2021 CUS nadał rygor natychmiastowej wykonalności, jednak w podstawie prawnej decyzji nie ma przywołanego art. 108 § 1 kpa.

Należy podkreślić, że elementy decyzji wymienione w art. 107 § 1 pkt 4, 5 i 6 kpa stanowią jedność w znaczeniu materialnym i formalnym. Żadna z tych części nie może istnieć samodzielnie,

za wyjątkiem wyraźnie przewidzianych przez przepisy sytuacji (np. art. 107 § 1 kpa - możliwość odstąpienia od uzasadnienia przy uwzględnieniu w całości żądania strony). Prawdopodobnie zredagowana decyzja powinna zatem zawierać spójne ze sobą – podstawę prawną, rozstrzygnięcie oraz uzasadnienie tego rozstrzygnięcia.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków powyższej nieprawidłowości.

- Brak pouczenia strony o możliwości wniesienia odwołania od decyzji

- dotyczy decyzji PS.5030.14.2021.AO z dnia 16.12.2021 r.

W pouczeniu decyzji CUS nie poinformował strony o możliwości wniesienia odwołania od decyzji.

Organ wskazał jedynie możliwości i skutki prawne, wynikające z art. 127a kpa.

Zgodnie z art. 107 § 1 pkt 7 kpa decyzja zawiera: pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie oraz o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania.

Stosownie do art. 129 § 1 i 2 kpa, odwołanie wnosi się do właściwego organu odwoławczego za pośrednictwem organu, który wydał decyzję w terminie czternastu dni od dnia doręczenia decyzji stronie, a gdy decyzja została ogłoszona ustnie - od dnia jej ogłoszenia stronie (*por. akta kontroli str. 7, 15-17*).

Powyższa nieprawidłowość skutkowałą pozbawieniem strony wiedzy o przysługującym prawie do wniesienia odwołania.

Ponadto, w skontrolowanych sprawach dotyczących przyznania pomocy rzeczowej w formie produktów żywnościowych z programu „Posiłek w szkole i w domu” stwierdzono uchybienie:

- W 1 przypadku brak wskazania w decyzji osób którym przyznano w tym samym okresie dwa rodzaje świadczeń z programu „Posiłek w szkole i w domu”

- dotyczy decyzji PS.5030.9.2021.AP z dnia 15.12.2021 r.

Ustalono, że decyzją PS.5030.9.2021.AP z dnia 15.12.2021 r. CUS z urzędu przyznał stronie pomoc w formie świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych o wartości 100 zł. jednorazowo w grudniu. Z analizy wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego w dniu 13.12.2021 r. wynika, że pracownik socjalny zawnioskował o przyznanie dwóch rodzajów świadczeń z programu „Posiłek w szkole i w domu”, tj. zasiłku celowego na dożywianie w wysokości 100zł. miesięcznie na okres od 01.11.2021 r. do 31.12.2021 r. oraz z urzędu o pomoc rzeczową w formie produktów spożywczych o wartości 100zł. Z wywiadu oraz decyzji nie wynika, kto z członków rodziny został objęty świadczeniem pieniężnym, a kto pomocą rzeczową w grudniu 2021 r. (*por. akta kontroli str. 7*).

Zgodnie z Uchwałą Rady Ministrów został przyjęty program "Posiłek w szkole i w domu" z dnia 5 października 2018 r., nr 140, w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu

"Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M. P.2018.1007). W ramach modułu 2 ww. Programu - pozycja III.2.1., zawiera zapis, że ze środków przekazywanych w ramach Programu gminy udzielają wsparcia w postaci posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności, świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych osobom spełniającym warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz spełniającym kryterium dochodowe w wysokości 150% kryterium, o którym mowa w art. 8 ww. ustawy, osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,

w szczególności osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym.

Okres przyznania świadczeń z Programu „Posiłek w szkole i w domu” nie może się pokrywać, dlatego należy wskazywać, ile osób zostało objętych danym świadczeniem w ramach ww. Programu.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków ww. uchybienia.

- W 1 przypadku brak daty odbioru decyzji administracyjnej

- **dotyczy decyzji nr PS.5030.4.2021.WB z dnia 13.12.2021 r.**

W toku kontroli ustalono, że odbiór decyzji potwierdzony został na zwrotnym potwierdzeniu odbioru przez stronę podpisem, natomiast nie wskazano daty jej odbioru (*por. akta kontroli str. 7*).

Zgodnie z art. 46 § 1 kpa odbierający pismo potwierdza doręczenie pisma swoim podpisem ze wskazaniem daty doręczenia.

Powyższe uchybienie skutkuje możliwością wniesienia przez stronę odwołania w każdym czasie.

3. Pomoc w formie posiłku w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”

- W 4 przypadkach brak spójności pomiędzy podstawą prawną, a uzasadnieniem decyzji

- **dotyczy decyzji:**

PS.5033.131.2021.AP z dnia 1.09.2021 r. .

PS.5033.1.22.IP z dnia z dnia 17.01.2022 r.

PS.5033.62.2021.MM z dnia 26.08.2021 r.

PS.5033.1.113.2021.WB z dnia 27.08.2021 r.

W podstawie prawnej decyzji CUS powołuje się na Uchwałę Nr III/38/18 Rady Gminy Kurzętnik z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023. Ww. uchwała stanowi, że odstępuje się od żądania zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób i rodzin wymienionych

w uchwale nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2014 r. w sprawie ustanowienia

wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (...) jeżeli dochód osoby w rodzinie lub dochód rodziny nie przekracza 150% kryterium dochodowego (...). natomiast w uzasadnieniu ww. decyzji CUS nie wskazał wysokości 150% kryterium dochodowego.

W dwóch przypadkach decyzje: PS.5033.131.2021.AP z dnia 1.09.2021 r., PS.5033.1.22.IP z dnia z dnia 17.01.2022 r. dochód rodziny przekracza kryterium dochodowego.

Ponadto w decyzjach ws. przyznania świadczeń z programu „Posiłek w szkole i w domu”, w podstawie prawnej CUS powołał się na art. 11 ustawy o pomocy społecznej, jednakże z uzasadnień decyzji nie wynika, aby pracownik socjalny stwierdził marnotrawienie przyznanych świadczeń czy też brak współdziałania rodziny (*por. akta kontroli str. 6*).

Elementy decyzji wymienione w art. 107 § 1 pkt 4, 5 i 6 kpa stanowią jedność w znaczeniu materialnym i formalnym. Żadna z tych części nie może istnieć samodzielnie, za wyjątkiem wyraźnie przewidzianych przez przepisy sytuacji (np. art. 107 § 1 kpa - możliwość odstąpienia od uzasadnienia przy uwzględnieniu w całości żądania strony). Prawidłowo zredagowana decyzja powinna zatem zawierać spójne ze sobą – podstawę prawną, rozstrzygnięcie oraz uzasadnienie tego rozstrzygnięcia.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutku powyższego uchybienia.

- W 5 przypadkach niepełna podstawa prawna w decyzji

- **dotyczy decyzji:**

PS.5033.1.24.2022.IP z dnia 17.01.2022 r.

PS.5033.131.2021.AP z dnia 1.09.2021 r. .

PS.5033.1.22.IP z dnia z dnia 17.01.2022 r.

PS.5033.62.2021.MM z dnia 26.08.2021 r.

PS.5033.1.113.2021.WB z dnia 27.08.2021 r.

W podstawie prawnej CUS wskazał Uchwałę Nr III/38/18 Rady Gminy Kurzętnik z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023 (*por. akta kontroli str.6, 14*).

W decyzji - w części wskazującej podstawę prawną do przyznania świadczenia należało wskazać również Uchwałę nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 –2023.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutku powyższego uchybienia.

4. Zasiłki specjalne celowe

- W 1 przypadku brak ustalenia dochodu w oparciu o art. 8 ust. 3 i ust 5 ustawy o pomocy społecznej

- dotyczy decyzji PS.5022.2.2.2021.IT z dnia 24.11.2021 r.

Ustalono, że wniosek o przyznanie specjalnego zasiłku celowego na leczenie męża złożony został 08.11.2021 r. Strona przedłożyła decyzję z dnia 19.10.2021 r., znak: I/25/052108006 Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przyznającą mężowi rentę wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym od 23.06.2021 r., która została wypłacona w październiku 2021 r. wraz z wyrównaniem świadczenia za okres od 1.06.2021 r. do 30.09.2021 r. w łącznej wysokości 10452,03zł. Pracownik socjalny nie ustalił wysokości renty należnej i wypłaconej za październik 2021 r. (m-c poprzedzający złożenie wniosku o udzielenie pomocy), gdyż podatek i składki nie zostały wyszczególnione dla każdego z miesięcy.

Ponadto CUS w toku prowadzonego postępowania nie ustalił na jakich zasadach mąż strony prowadził działalność gospodarczą, nie ustalił dochodu z tej działalności jak również nie zebrał w tej sprawie niezbędnej dokumentacji.

W aktach sprawy znajduje się jedynie bilans firmy za miesiąc październik 2021 r. z którego nie wynika na jakich zasadach prowadzona jest działalność gospodarcza, a więc również nie można ustalić dochodu (*por. akta kontroli poz. 14 i 23*).

Zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej „za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku (...)”.

Zapis art. 8 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej, stanowi, że „w przypadku uzyskania jednorazowego dochodu należnego za dany okres, kwotę tego dochodu uwzględnia się w dochodzie osoby lub rodziny przez okres, za który uzyskano ten dochód”.

W art. 8 ust. 5 pkt 1 i 2 ustawy zawarte są dwie zasady ustalania dochodu uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej, odnoszące się do osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. Jedna odnosi się do osób prowadzących działalność gospodarczą opodatkowaną na zasadach ogólnych. Druga zaś dotyczy osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą opodatkowaną na zasadach określonych w przepisach ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne. Zatem to jak liczymy dochód,

w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, zależy od formy opodatkowania tej działalności.

Stosownie do art. 8 ust 7 ustawy wysokość dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej (...) opodatkowanej na zasadach określonych w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych ustala się na podstawie zaświadczenia wydanego przez naczelnika właściwego urzędu skarbowego, zawierającego informację o wysokości: przychodu; kosztów uzyskania przychodu; różnicy pomiędzy przychodem, a kosztami jego uzyskania; dochodów z innych źródeł niż pozarolnicza działalność gospodarcza w przypadkach, o których mowa w ust. 6; odliczonych od dochodu składek na ubezpieczenie społeczne; należnego podatku; odliczonych od podatku składek na ubezpieczenie zdrowotne związanych z prowadzeniem pozarolniczej działalności gospodarczej. Natomiast w stosunku do osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą opodatkowaną na zasadach określonych w przepisach o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych

przychodów osiągniętych przez osoby fizyczne - za dochód przyjmuje się kwotę zadeklarowaną w oświadczeniu tej osoby.

W myśl art. 8 ust. 8 ustawy wysokość dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej (...) na zasadach określonych w przepisach o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiągniętych przez osoby fizyczne ustala się na podstawie zaświadczenia wydanego przez naczelnika właściwego urzędu skarbowego zawierającego informację o formie opodatkowania oraz na podstawie dowodu opłacenia składek w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych. Dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej i z ha przeliczeniowych oraz innych źródeł sumuje się (art. 8 ust. 10 u.p.s.).

Stosownie do art. art. 107 ust. 5b i 5d ww. ustawy, sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustala się na podstawie dokumentów wskazanych w ust. 5b. Natomiast w myśl art. 107 ust. 5d ustawy, „w przypadku gdy okoliczności sprawy, mające wpływ na prawo do świadczeń, wymagają potwierdzenia innym oświadczeniem lub dokumentem niż wymienionym w ust. 5b, można domagać się takiego oświadczenia lub dokumentu”

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków powyższej nieprawidłowości.

- W 1 przypadku brak dokumentu potwierdzającego wysokość otrzymanej renty z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku

- dotyczy decyzji decyzja PS.5022.2.2.2021.IT z dnia 24.11.2021 r.

Wniosek o przyznanie specjalnego zasiłku celowego na leczenie męża został złożony przez stronę 08.11.2021 r. Wnioskodawczyni przedłożyła decyzję z dnia 19.10.2021 r., znak I/25/052108006 Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przyznającą mężowi rentę wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym od 23.06.2021 r., która została wypłacona w październiku 2021 r. wraz z wyrównaniem świadczenia za okres od 1.06.2021 r. do 30.09.2021 r. w łącznej wysokości 10452,03zł. Pracownik socjalny nie ustalił wysokości renty należnej i wypłaconej za październik 2021 r. (m-c poprzedzający złożenie wniosku o udzielenie pomocy), gdyż podatek i składki nie zostały wyszczególnione dla każdego z miesięcy. Z przedłożonej decyzji nie można ustalić wysokości renty należnej i wypłaconej za październik 2021 r. (m-c poprzedzający złożenie wniosku o udzielenie pomocy), gdyż podatek i składki nie zostały wyszczególnione dla każdego z miesięcy.

W aktach sprawy nie znajduje się potwierdzenie otrzymania renty w październiku 2021 r. CUS nie wystąpił z wnioskiem do ZUS o udzielenie informacji o wysokości należnej i wypłaconej renty w październiku 2021 r. (*akta kontroli poz. 8, 14 i 23*).

Zastępca Dyrektora CUS wyjaśniła, że „w toku prowadzonego postępowania nie wystąpiliśmy z wnioskiem o udostępnienie danych do ZUS w sprawie renty wypłaconej Pani (...) w październiku 2021 z uwagi na to, że mamy doświadczenie (z innych prowadzonych postępowań), iż ZUS zwleka z odpowiedzią nawet do 2 miesięcy. Z decyzji ZUS znak I/25/052108006 wynika, że Pani (.....) w październiku otrzymała rentę chorobową za okres od 23.06.2021 do 31.10.2021 w łącznej kwocie 10452,03 zł co potwierdziła podczas wywiadu środowiskowego. Pracownik socjalny na podstawie

art. 8 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej przeliczył kwotę świadczenia, należnego za październik 2021 i wypłaconego w październiku 2021”.

Stosownie do art. 107 ust. 5b pkt 10 ww. ustawy, sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustala się na podstawie (...) dowodu otrzymania renty, emerytury (...).

Zgodnie z art. 105 ust. 1 i 3 ustawy „jednostki sektora finansów publicznych, w tym sądy, Policja, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, (...) , są obowiązani niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku kierownika ośrodka pomocy społecznej, dyrektora centrum usług społecznych, (...) lub pracownika socjalnego udostępnić informacje, które mają znaczenie dla rozstrzygnięcia o przyznaniu lub wysokości świadczeń z pomocy społecznej (...).

Kierownik ośrodka pomocy społecznej, dyrektor centrum usług społecznych, (...) lub pracownik socjalny mogą wystąpić, drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, do jednostki organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z wnioskiem o udostępnienie informacji, o których mowa w art. 23a ust. 2 pkt 19, w celu weryfikacji prawa do świadczeń z pomocy społecznej.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków powyższej nieprawidłowości.

5. Zasiłki celowe

- Przyznanie zasiłku celowego na „zaspokojenie innych potrzeb”, tj. niezgodnie z art. 39 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej

- dot. decyzji PS.5022.1.58.2021.AP z 24.02.2021

Strona złożyła 8 lutego 2021 r. wniosek do CUS o przyznanie „zasiłku celowego, okresowego z powodu wielodzietności”. We wniosku nie podano, na jaki cel ma być przyznany zasiłek celowy. W dniu 16 lutego 2021 r. pracownik socjalny Centrum przeprowadził wywiad środowiskowy, w którym ustalił, że strona wnioskuje o przyznanie zasiłku na „zaspokojenie innych potrzeb”.

W decyzji z 24 lutego 2021 r. znak: PS.5022.1.58.2021.AP organ przyznał zasiłek celowy z przeznaczeniem na zaspokojenie innych potrzeb w kwocie 50 zł. (*por. akta kontroli poz. 13*).

Zgodnie z art. 39 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej: „w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy. Zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, ogrzewania w tym opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu”.

„Pewne istotne cechy konstytutywne prawa do zasiłku celowego kryje już jego nazwa. Określnik „celowy” wyraźnie wskazuje na wymaganie związania tego świadczenia z oznaczonym przeznaczeniem (...) Zgodnie z art. 39 ust. 1 w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy. Regulacja ta zawiera podstawową część przesłanek pozytywnych, warunkujących przysługiwanie prawa do zasiłku celowego. Na wstępie należy dostrzec swoistą

cechę zasiłku celowego na tle innych świadczeń z pomocy społecznej, w tym w szczególności świadczeń pieniężnych. Rolą zasiłku celowego jest zaspokojenie pewnej potrzeby osoby ubiegającej się

o pomoc, która jest nazwana przez ustawodawcę niezbędną potrzebą bytową (...)” (W. Maciejko [w:] P. Zaborniak, W. Maciejko, *Ustawa o pomocy społecznej. Komentarz, wyd. IV*, Warszawa 2013, art. 39).

„Zasiłek przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej. Przez to pojęcie należy rozumieć potrzebę usprawiedliwioną ze względu na zachowanie życia, zdrowia, a także odgrywania ról społecznych, możliwości zarobkowania i pełnienia funkcji członka rodziny. Jest to potrzeba uzasadniona podstawowym katalogiem dóbr zasługujących na ochronę, z założenia konsumująca się jednorazowo, której zadość czyni zaspokojenie jej w minimalnym standardzie. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gorzowie Wielkopolskim w wyroku z 4.09.2014 r., II SA/Go 482/14, LEX nr 1513358, przyjął, że „niezbędna potrzeba to taka, bez zaspokojenia której osoba nie może egzystować, to potrzeba związana z codziennym funkcjonowaniem każdego człowieka i niezbędna do normalnej, godnej egzystencji na poziomie elementarnym” (I. Sierpowska [w:] *Pomoc społeczna. Komentarz, wyd. VI*, LEX/el. 2021, art. 39)

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków powyższej nieprawidłowości.

- Nierzetelne przeprowadzenie wywiadu środowiskowego

- **dot. wywiadu środowiskowego z 16.02.2021 r. przed wydaniem decyzji nr PS.5022.1.58.2021.AP z 24.02.2021**

Po otrzymaniu przez CUS wniosku strony z 8 lutego 2022 r. o przyznanie „zasiłku celowego, okresowego w powodu wielodzietności”, pracownik socjalny w dniu 16 lutego 2022 r. przeprowadził rodzinny wywiad środowiskowy. W aktualizacji wywiadu Część II POTRZEBY I OCZEKIWANIA OSOBY/RODZINY ZGŁOSZONE PODCZAS PRZEPROWADZANIA WYWIADU podał, iż strona oczekuje zasiłku okresowego, zasiłku celowego na potrzeby bieżące, zasiłku celowego na dożywianie dwóch córek oraz dożywiania w szkole jednej córki. W dalszej części wywiadu nie ustalił, na jakie bieżące potrzeby wnioskodawczyni przeznaczy zasiłek celowy. W części IV. PLAN POMOCY I DZIAŁANIA NA RZECZ OSOBY LUB RODZINY pkt 4 Formy i zakres proponowanej pomocy, pracownik wskazał proponowane świadczenia pieniężne, w tym: „zasiłek celowy na zaspokojenie innych potrzeb w wysokości 50,00 zł jednorazowo” (*por. akta kontroli poz. 13*).

W myśl art. 107 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadza się w celu ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osób i rodzin ubiegających się o świadczenia oraz korzystających ze świadczeń.

Zgodnie z wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 4 września 2014 r. (II SA/Go 482/14) „W ust. 2 art. 39 u.p.s. wskazane zostały jedynie przykładowe cele na jaki zasiłek celowy może być przyznany. Zatem o ile cel wskazany przez

wnioskodawcę nie należy do jednego z przykładowo wymienionych w ust. 2 art. 39 u.p.s., obowiązkiem organu jest każdorazowo, w okolicznościach konkretnej, rozpoznawanej sprawy, wszechstronne rozważenie, czy cel na realizację którego wnioskowana jest pomoc może być uznany za zmierzający do zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej w rozumieniu art. 39 ust. 2 u.p.s.”

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków powyższej nieprawidłowości.

- w 1 przypadku błędnie wskazano podstawę prawną w decyzji:
- dot. decyzji nr PS.5022.1.218.2021.AO z 8.10.2021 r.

Wniosek strony wpłynął do CUS w dniu 17.09.2021 r., wywiad środowiskowy został przeprowadzony przez pracownika socjalnego Centrum 29.09.2021 r.

Organ przyznając pomoc decyzją z 8 października 2021 r. nr PS.5022.1.218.2021.AO osobie mającej trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności w podstawie prawnej powołał się na art. 7, art. 8 i art. 17 ustawy o pomocy społecznej. Winien natomiast powołać się na zapisy art. 7 pkt 12, art. 8 ust. 1 pkt 1, art. 17 ust. 1 pkt 5 i 16 a ustawy (*por. akta kontroli poz. 13*).

Stosownie do art. 7 pkt 12 ww. ustawy, pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Natomiast art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy, stanowi, iż prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kryterium dochodowego.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 5 ustawy, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych. Natomiast art. 17 ust. 1 pkt 16 a ustawy stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków powyższego uchybienia.

6. Przyznanie schronienia

- W 1 przypadku rodzinny wywiad środowiskowy wykorzystany w postępowaniu administracyjnym przez CUS w Kurzętniku przeprowadzony został przez pracownika socjalnego Brodnickiego Centrum Caritas prowadzącego Schronisko dla Osób Bezdomnych z usługami Opiekuńczymi „Betania”

- dotyczy wywiadu z dnia 28 stycznia 2022 r. przy decyzji PS.5032.2.2022.IP z 1.02.2022 r.

Wniosek strony o kontynuację skierowania do schroniska dla osób bezdomnych wpłynął do CUS 31 stycznia 2022 r. wraz z aktualizacją wywiadu środowiskowego z dnia 28 stycznia 2022 r., przeprowadzonego przez pracownika socjalnego zatrudnionego w Schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi „Betania”, prowadzonym przez Brodnickie Centrum Caritas.

Strona została skierowana do Schroniska decyzją z 1 lutego 2022 r. nr PS.5032.2.2022.IP.

Zgodnie z art. 25 ust. 1 u. p. s., organy administracji rządowej i samorządowej, zwane dalej „organami”, mogą zlecać realizację zadania z zakresu pomocy społecznej, udzielając dotacji na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zleconego zadania organizacjom pozarządowym, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 tej ustawy, prowadzącym działalność w zakresie pomocy społecznej, zwanych dalej „podmiotami uprawnionymi”. Jednak zgodnie z art. 25 ust. 2 pkt 1 u. p. s., zlecenie realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej nie może obejmować ustalania uprawnień do świadczeń, w tym przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych.

Zgodnie z art. 107 ust. 1 u. p. s., rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadza się u osób i rodzin korzystających lub ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej w celu ustalenia ich sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej. Na podstawie art. 107 ust. 3 ustawy, rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadza pracownik socjalny, również na potrzeby jednostki organizacyjnej pomocy społecznej z terenu innej gminy.

Zgodnie z § 2 ust. 3 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego, wywiad przeprowadza się z osobą lub rodziną w miejscu zamieszkania lub pobytu (...).

W świetle przepisów ww. rozporządzenia, poza pracownikiem socjalnym ośrodka pomocy społecznej lub powiatowego centrum pomocy rodzinie, wywiad środowiskowy (na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej lub centrum usług społecznych) może przeprowadzić jedynie pracownik socjalny zatrudniony w zakładzie leczniczym, jeżeli przebywa w nim osoba ubiegająca się o przyznanie świadczenia (§6) oraz pracownik socjalny domu pomocy społecznej, w którym przebywa osoba, u której ma być przeprowadzona aktualizacja wywiadu (§ 8), co nie dotyczy jednak pracowników socjalnych zatrudnionych w domach pomocy społecznej prowadzonych przez podmioty niepubliczne na zlecenie jednostki samorządu terytorialnego.

Powyższa nieprawidłowość skutkowałą naruszeniem obowiązujących przepisów prawa.

7. Zasiłki okresowe

- błędne wskazanie podstawy prawnej przyznanego świadczenia

- dot. decyzji nr PS.5021.233.2021.AO z 8.10.2021 r.

Wniosek strony wpłynął do CUS w dniu 17.09.2021 r., wywiad środowiskowy został przeprowadzony przez pracownika socjalnego Centrum 29.09.2021 r. Organ przyznając pomoc decyzją z 8 października 2021 r. nr PS.5021.233.2021.AO osobie mającej trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego w formie zasiłku okresowego w podstawie prawnej powołał się m. in. na art. 7, art. 8 i art. 17 ustawy o pomocy społecznej. Winien natomiast wskazać art. 7 pkt 12, art. 8 ust. 1 pkt 1 oraz art. 17 ust. 1 pkt 4 i 16 a ustawy (por. akta kontroli poz. 10-11).

Stosownie do art. 7 pkt 12 ustawy, pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. W myśl art. 8 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy, prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kryterium dochodowego.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych.

Natomiast art. 17 ust. 1 pkt 16 a ustawy stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków powyższego uchybienia.

8. Skierowania do domu pomocy społecznej i ustalenie odpłatności za dps

- W 2 przypadkach brak dokumentu potwierdzającego wysokość otrzymanej emerytury z m-ca poprzedzającego złożenie wniosku

- dotyczy decyzji PS.5036.28.2021.AO z dnia 15.07.2021 r.

W dniu 11.06.2021 r. do CUS wpłynął wniosek strony o skierowanie do domu pomocy społecznej wraz z wywiadem środowiskowym. Wywiad środowiskowy przeprowadzony został 4.06.2021 r. przez pracownika schroniska dla bezdomnych, w którym wnioskodawca przebywał.

Z analizy dokumentacji wynika, że dochód wnioskodawcy z m-ca poprzedzającego złożenie wniosku, tj. maja 2021 r. ustalony został w oparciu o decyzję ZUS z dnia 01.03.2021 r., znak: ENPU/1/052030/14. CUS nie wezwał strony o uzupełnienie dokumentacji, tj. dowodu otrzymania emerytury w maju 2021 r., jak również nie wystąpił do ZUS z wnioskiem o udzielenie informacji o wysokości wypłaconej emerytury stronie w maju 2021 r.

- dotyczy decyzji PS.5036.26.2021.AP z dnia 13.07.2021 r.

W dokumentacji dotyczącej postępowania w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej, na wniosek strony z dnia 7.06.2021 r., zakończonego decyzją PS.5036.26.2021.AP z dnia 13.07.2021 r. w wywiadzie cz. II, przeprowadzonym 17.06.2021 r. ze zstępną strony dochód rodziny z miesiąca poprzedzającego tj. maja 2021 r. został ustalony na podstawie decyzji ZUS z 1 marca 2021 r. W aktach sprawy nie znajduje się dowód otrzymania emerytury z maja 2021 r.

Z wyjaśnienia z-cy Dyrektora CUS wynika, że „dochód córki został naliczony na podstawie decyzji dot. waloryzacji emerytur obojga małżonków, (...), (decyzja dot. waloryzacji emerytur jest ważna 1 rok

i wysokość świadczenia przysługuje OD 1 marca 2021 r. (...)

dowód: akta kontroli poz. 18 i 24

Zgodnie z art. 107 ust. 5b pkt 4 i pkt 10 ustawy o pomocy społecznej „Sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustala się na podstawie następujących dokumentów: (...) decyzji właściwego organu w sprawie renty, emerytury, świadczenia przedemerytalnego lub zasiłku przedemerytalnego, emerytury pomostowej, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, uposażenia w stanie spoczynku, renty strukturalnej oraz renty socjalnej; (...) dowodu otrzymania renty, emerytury, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, emerytury pomostowej, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, uposażenia w stanie spoczynku, renty strukturalnej i renty socjalnej.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków powyższej nieprawidłowości.

- W 1 przypadku przedłużenie terminu załatwienia sprawy postępowania, które zostało zakończone decyzją

- dotyczy decyzji PS.5036.28.2021.AO z dnia 15.07.2021 r.

W dniu 18 czerwca 2021 r. do CUS wpłynął wniosek (z dnia 4 czerwca 2021 r.) w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej osoby przebywającej w schronisku dla osób bezdomnych.

CUS pismem z dnia 21.06.2021 r. przekazał do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim dokumentację wnioskodawcy ubiegającego się o skierowanie do domu pomocy społecznej.

W dniu 2 lipca 2021 r. PCPR poinformował CUS, że DPS w Grodzicznie nie wyraził zgody na przyjęcie wnioskodawcy do placówki.

Pismem z 11 lipca 2021 r. znak: PS.070.2.187.2021.AO CUS zawiadomił stronę o przedłużeniu terminu załatwienia sprawy z powodu odmowy przyjęcia wnioskodawcy do DPS w Grodzicznie i koniecznością znalezienia innej placówki z uwagi na wskazanie przez lekarza w zaświadczeniu trzech typów dps tj. dla osób przewlekle somatycznie chorych, dla osób przewlekle psychicznie chorych, dla osób niepełnosprawnych fizycznie. Organ wyznaczył kolejny termin do 11 sierpnia 2021 r.

Decyzją nr PS.5036.28.2021.AO z 15 lipca 2021 r. CUS skierował stronę do Domu Pomocy Społecznej w Lubawie, filia w Iławie, przeznaczonego dla osób przewlekle somatycznie chorych. Decyzja została odebrana przez stronę 23 lipca 2021 r. Następnie CUS w dniu 10 sierpnia 2021 r. pismem znak PS.070.2.205.2021.AO ponownie zawiadomił stronę o przedłużeniu terminu załatwienia sprawy w związku z prowadzonym postępowaniem administracyjnym w sprawie umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej w Iławie z powodu oczekiwania na decyzję Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie (*dowód: por. akta kontroli poz. 18 i 24*).

Z analizy dokumentacji nie wynikało, że zostało wszczęte kolejne postępowanie administracyjne.

W myśl art. 59 ust. 1 i ust. 2 ustawy „decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzję ustalającą opłatę mieszkańca domu za jego pobyt w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy właściwej dla tej osoby w dniu jej kierowania do domu *pomocy społecznej*. Decyzję

o umieszczeniu w domu *pomocy społecznej* wydaje organ gminy prowadzącej dom pomocy społecznej lub starosta powiatu prowadzącego dom pomocy społecznej.

Stosownie do art. 61 § 1 kpa postępowanie administracyjne wszczyna się na żądanie strony lub z urzędu.

Zgodnie z art. 104 § 1 i 2 kpa „organ administracji publicznej załatwia sprawę przez wydanie decyzji (...), Decyzje rozstrzygają sprawę co do jej istoty w całości lub w części albo w inny sposób kończą sprawę w danej instancji.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutku powyższej nieprawidłowości.

- W 1 przypadku brak wydania stronie postępowania decyzji ustalającej opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej, w momencie kierowania jej do dps, stosownie do wymogu art. 59 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

- dot. dotyczy decyzji nr PS.5036.42.2021.AO z dnia 30.11.2021 r.

W dniu 11 czerwca 2021 r. do CUS wpłynął wniosek strony o skierowanie do domu pomocy społecznej. Organ przeprowadził postępowanie administracyjne i decyzją nr PS.5036.28.2021.AO z 15 lipca 2021 r. skierował stronę do Domu Pomocy Społecznej w Lubawie, filia w Iławie. Natomiast decyzja ustalająca opłatę strony za pobyt w domu pomocy społecznej została wydana 30 listopada 2021 r. nr PS.5036.42.2021.AO (*dowód: por. akta kontroli poz. 18 i 24*).

Zgodnie z art. 59 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzję ustalającą opłatę mieszkańca domu za jego pobyt w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy właściwej dla tej osoby w dniu jej kierowania do domu pomocy społecznej.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutku powyższej nieprawidłowości.

- W 1 przypadku brak udokumentowania ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej strony w oparciu o art. 15 o ust. 1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid -19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych

- dot. decyzji nr PS.5036.42.2021 z dnia 30.11.2021 r.

CUS przeprowadził na wniosek strony postępowanie administracyjne w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej. Wniosek wpłynął do organu 11.06.2021 r., Decyzja PS.5036.28.2021.AO o skierowaniu strony do Domu Pomocy Społecznej w Lubawie filia w Iławie wydana została w dniu 15.07.2021 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim w dniu 30.11.2021 r. decyzją PCPR.XIII.4703.29.2021 orzekło o umieszczeniu strony w Domu Pomocy Społecznej w Lubawie Filia w Iławie. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że termin przyjęcia do dps zostanie określony przez dyrektora domu, o czym strona zostanie powiadomiona.

W dniu 30.11.2021 r. do CUS wpłynęło pismo znak DPS.823.III/073-80/2021 z dnia 29.11.2021 r. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim informujące CUS o terminie przyjęcia do placówki w dniu 01.12.2021 r. W dniu 30.11.2021 r. decyzją PS.5036.42.2021 CUS ustalił stronie odpłatność za pobyt w Domu Pomocy Społecznej w Lubawie Fila w Łławie na podstawie wniosku z czerwca 2021 r.

Z pisemnego wyjaśnienia z-cy Dyrektora wynika, że „Decyzję o odpłatności ustalono w oparciu o wywiad środowiskowy przesłany z dokumentacją o wydanie skierowania, w rozmowie telefonicznej z pracownikiem socjalnym schroniska (...) i Panem (...) ustalono, że w sytuacji materialnej

i bytowej mężczyzny nie zaszły żadne zmiany”.

Natomiast w dokumentacji sprawy brak było notatki pracownika socjalnego CUS z rozmowy telefonicznej ze stroną ustalającą sytuację, stosownie do wymogu art. 15 o ust 1 pkt 1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid - 9, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (*dowód: por. akta kontroli poz.*

18

i 24).

Zgodnie z art. 106 ust. 4 ustawy, wydanie decyzji w sprawie świadczeń z pomocy społecznej poprzedzone jest przeprowadzeniem rodzinnego wywiadu środowiskowego, który na podstawie art. 15 o ust 1 pkt 1 i 2 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid -19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, w stanie epidemii Covid-19 może być zastąpiony rozmową telefoniczną z pracownikiem socjalnym oraz zgromadzeniem dokumentów, o których mowa w art. 107 ust. 5b ustawy. Powyższe winno być stosownie udokumentowane.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutku powyższej nieprawidłowości.

- W 1 przypadku ustalenie opłaty gminy za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej

– dotyczy decyzji PS.5036.42.2021.AO CUS z dnia 30.11.2021 r.

CUS w sentencji decyzji nr PS.5036.42.2021 z dnia 30.11.2021 r. dot. odpłatności za pobyt strony w domu pomocy społecznej wskazał kwotę odpłatności gminy (*dowód: por. akta kontroli poz. 18 i 24*).

Zgodnie z art. 59 ust. 1 ustawy „(...) decyzję ustalającą odpłatę mieszkańca domu za jego pobyt w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy właściwej (...)”.

Uzasadnienie nowelizacji przepisów ustawy o pomocy społecznej dotyczących ustalenia opłaty mieszkańca za jego pobyt w DPS zostało opublikowane w druku sejmowym Sejmu RP VIII kadencji nr 3524. Z treści uzasadnienia wynika, że: "Zmiany dotyczące art. 59 ustawy o pomocy społecznej (art. 1 pkt 6 projektu) mają charakter porządkujący i wynikają z potrzeby ujednoczenia praktyki występującej w różnych ośrodkach pomocy społecznej w zakresie wydawania decyzji o odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej (...) Stroną decyzji o odpłatności powinien być, co do zasady, jedynie mieszkaniec domu (...)”.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutku powyższej nieprawidłowości.

- W 2 przypadkach brak wydania stronie postępowania decyzji ustalającej opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej, w momencie kierowania jej do dps, stosownie do wymogu art. 59 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

- dotyczy decyzji PS.5036.39.2021.WB z dnia 28.10.2021 r.

Z akt sprawy wynika, że CUS na podstawie otrzymanego w dniu 24.09.2021 r. postanowienia Sądu wydał decyzję PS.5036.2021.WB z dnia 24.09.2021 r. kierującą stroną do domu pomocy społecznej. Decyzja PS.5036.39.2021.WB ustalająca opłatę za DPS wydana została 28.10.2021 r. po umieszczeniu strony w DPS (*dowód: por. akta kontroli poz. 18 i 24*).

- dotyczy decyzji PS.5036.42.2021.AO z dnia 30.11.2021 r.

Z akt sprawy wynika, że CUS przeprowadził na wniosek strony z dnia 11.06.2021 r. postępowanie administracyjne w sprawie skierowania strony do domu pomocy społecznej. Wniosek z dnia 4.06.2021 r. wraz z wywiadem wpłynął do CUS 11.06.2021 r., Decyzja PS.5036.28.2021.AO o skierowaniu strony do Domu Pomocy Społecznej w Lubawie filia w Łławie wydana została w dniu 15.07.2021 r. Decyzja PS.5036.42.2021.AO ustalająca opłatę za DPS wydana została 30.11.2021 r. po umieszczeniu strony w DPS (*dowód: por. akta kontroli poz. 18 i 24*).

Zgodnie z art. 59 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzję ustalającą opłatę mieszkańca domu za jego pobyt w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy właściwej dla tej osoby w dniu jej kierowania do domu pomocy społecznej.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutku powyższej nieprawidłowości.

- W 1 przypadku rodzinny wywiad środowiskowy wykorzystany w postępowaniu administracyjnym przez CUS w Kurzętniku przeprowadzony został przez pracownika socjalnego Brodnickiego Centrum Caritas prowadzącego Schronisko dla Osób Bezdomnych z usługami Opiekuńczymi „Betania”

- dotyczy wywiadu z dnia 4 czerwca 2021 r. przy decyzji PS.5036.28.2021.AO z 15.07.2021 r.

W dniu 11 czerwca 2021 r. do CUS wpłynął wniosek osoby przebywającej w schronisku dla osób bezdomnych (z dnia 4 czerwca 2021 r.) w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej wraz z aktualizacją wywiadu środowiskowego z dnia 4 czerwca 2021 r., przeprowadzonego przez pracownika socjalnego zatrudnionego w Schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi w Chełmży, prowadzonym przez Brodnickie Centrum Caritas.

dowód: por. akta kontroli poz. 10

Zgodnie z art. 25 ust. 1 u. p. s., organy administracji rządowej i samorządowej, zwane dalej „organami”, mogą zlecać realizację zadania z zakresu pomocy społecznej, udzielając dotacji na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zleconego zadania organizacjom pozarządowym,

o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 tej ustawy, prowadzącym działalność w zakresie pomocy społecznej, zwanych dalej „podmiotami uprawnionymi”. Jednak zgodnie z art. 25 ust. 2 pkt 1 u. p. s., zlecenie realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej nie może obejmować ustalania uprawnień do świadczeń, w tym przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych.

Zgodnie z art. 107 ust. 1 u. p. s., rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadza się u osób i rodzin korzystających lub ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej w celu ustalenia ich sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej. Na podstawie art. 107 ust. 3 ustawy, rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadza pracownik socjalny, również na potrzeby jednostki organizacyjnej pomocy społecznej z terenu innej gminy.

Zgodnie z § 2 ust. 3 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego, wywiad przeprowadza się z osobą lub rodziną w miejscu zamieszkania lub pobytu (...).

W świetle przepisów ww. rozporządzenia, poza pracownikiem socjalnym ośrodka pomocy społecznej lub powiatowego centrum pomocy rodzinie, wywiad środowiskowy (na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej lub centrum usług społecznych) może przeprowadzić jedynie pracownik socjalny zatrudniony w zakładzie leczniczym, jeżeli przebywa w nim osoba ubiegająca się o przyznanie świadczenia (§6) oraz pracownik socjalny domu pomocy społecznej, w którym przebywa osoba, u której ma być przeprowadzona aktualizacja wywiadu (§ 8), co nie dotyczy jednak pracowników socjalnych zatrudnionych w domach pomocy społecznej prowadzonych przez podmioty niepubliczne na zlecenie jednostki samorządu terytorialnego.

Powyższa nieprawidłowość skutkowałą naruszeniem obowiązujących przepisów prawa.

9. W każdym przypadku plany pomocy ustalone w rodzinnym wywiadzie środowiskowym zatwierdzone były przez Kierownika Zespołu Wspierania Rodziny i Dziecka/ Z-ce Dyrektora Centrum Usług Społecznych z upoważnienia Wójta.

Zgodnie z § 4 ust. 2 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego, „w ramach przeprowadzonego wywiadu pracownik socjalny dokonuje analizy i diagnozy sytuacji danej osoby lub rodziny i formułuje wnioski z nich wynikające, stanowiące podstawę planowania pomocy”.

Sporządzony przez pracownika socjalnego plan pomocy stanowi propozycję, co do sposobu postępowania w danej sprawie. Ostateczne rozstrzygnięcie, w jakiej formie i jakim wymiarze świadczenia zostaną przyznane należy do kierownika ośrodka pomocy społecznej/dyrektora centrum usług społecznych. Plan pomocy zatwierdzony przez Kierownika Ośrodka/Dyrektora CUS stanowi podstawę do kontynuowania postępowania w sprawie wydania decyzji przyznającej zatwierdzone świadczenie.

Biorąc pod uwagę powyższe, zatwierdzanie planów pomocy z upoważnienia Wójta stanowi nieprawidłowość, bowiem Wójt, w którego gestii nie leży zatwierdzanie planów pomocy, nie może wydawać upoważnień w tejże kwestii.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków powyższej nieprawidłowości.

dowód: akta kontroli poz. 6-26

Należy wskazać, że analiza dokumentacji dot. skontrolowanych spraw wykazała, że część kwestionariuszy rodzinnych wywiadów środowiskowych sporządzona była nierzetelnie, bardzo ogólnie; wywiady nie zawierały pełnych informacji o sytuacji osób i rodzin ubiegających się o pomoc; ponadto brak było wypełnienia niektórych elementów wywiadu.

Zgodnie z art. 107 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, „rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadza się u osób i rodzin korzystających lub ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej w celu ustalenia ich sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej (...).

Stosownie do § 2 ust. 5 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego pracownik socjalny „w ramach przeprowadzonego wywiadu (...) dokonuje analizy i oceny sytuacji danej osoby lub rodziny i formułuje wnioski z nich wynikające, stanowiące podstawę planowania pomocy”.

Należy podkreślić, że wywiad środowiskowy jest szczególnym środkiem dowodowym mającym zastosowanie w postępowaniu w sprawach z zakresu pomocy społecznej, przy pomocy którego organ administracji (przez pracownika socjalnego) ustala faktyczną sytuację socjalno-bytową osoby/rodziny ubiegającej się o pomoc.

Rzetelne wypełnianie wszystkich pól druku kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego pozwala na sporządzenie pełnej diagnozy sytuacji socjalno – bytowej i rodzinnej strony, a co za tym idzie, możliwością udzielenia wszechstronnej pomocy stronie (nie tylko finansowej, ale również w formie pracy socjalnej).

Mając na uwadze powyższe, wywiady środowiskowe winny być sporządzane rzetelnie, tj. poszczególne części kwestionariusza wywiadu powinny być wypełnione i potwierdzone podpisem opatrzonym pieczęcią ze wskazaniem daty, zgodnie ze wzorem odpowiedniego kwestionariusza wywiadu określonego w załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

W toku kontroli udzielono zastępcy dyrektora CUS w Kurzętniku instruktażu w zakresie wzmożonej kontroli nad rzetelnością przeprowadzanych przez pracowników socjalnych rodzinnych wywiadów środowiskowych.

Skargi

Zespół inspektorów ustalił, że w okresie objętym kontrolą do CUS w Kurzętniku nie wpłynęły żadne skargi na działalność jednostki (por. akta kontroli poz. 8).

Na tym ustalenia kontroli zakończono.

Wstępne wyniki i wnioski z kontroli, zespół inspektorów przedstawił dyrektorowi i zastępcy dyrektora Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku w dniu zakończenia kontroli, tj. 25 lutego 2022 roku podczas wideokonferencji.

dowód: akta kontroli poz. 27

Protokół sporządzono w formie elektronicznej i przekazano jednostce kontrolowanej z wykorzystaniem narzędzi informatycznych.

Na podstawie § 17 ust. 1 i ust. 2 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. poz. 2285) kierownik kontrolowanej jednostki może odmówić podpisania protokołu, składając w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy. Odmowa podpisania protokołu nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych.

Zgodnie z § 17 ust. 3 i ust. 4 ww. rozporządzenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia składa się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń (§ 17 ust. 5 ww. rozporządzenia), termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej wobec zastrzeżeń.

Jednostka kontrolowana

Dyrektor
Centrum Usług Społecznych
w Kurzętniku
Roman Lewicki

Zespół inspektorów

Główny specjalista

Iwona Czyż

Główny specjalista

Joanna Żuk-Czyżewska

Główny specjalista

Ewa Kolanowska

Kurzętnik, dnia (data zgodnie ze znacznikiem czasu)